

A bor a művészetben

Officina '96 Kiadó, 2005

Borral, szerelemmel / Eltelni sosem kell; / Minden pohárnak / Más a zamatja (Madách);

Midőn tavasz napja ragyog fenn az égen, / bort és forró ajkat nyújt felém a szépem, / nevezzen akárki hitetlen kutyának, / ha az Éden akkor eszembe jut nékem (Omar Khajjám);

és ahogy Székely András idézi itt Hamvas Bélát: „Helyesen bort csak az tud inni, aki műzsai nevelésben részesült, állandóan költőket olvas, muzsikát hallgat, és képekben gyönyörködik”.

„A bor, és felmenője, a szőlő története az időben messze visszanyúló, nagyon érdekes darabja az emberiség kultúrtörténetének. Sokat elmondanak itt erről az egyes fejezeteket bevezető, igen tartalmas áttekintések.”

A szerző gazdag és vonzó témát választott: szebbnél szebb alkotások során bemutatásával idézi elénk, hogyan jelenik meg az emberiségnek ez a minden bizonnyal legkifinomultabb itala, és fogyasztásának kultúrája a képzőművészetekben, az ő szavaival a legfontosabb mediterrán kultúrák és kisugárzásuk körében. Szerencsénkre, az összeállítás kitekintése messzebbre is visz: az ősi kultúrák vidékeire, ókori Egyiptomba, Perzsiába, Mezopotámiába.

Talán hasznos kiemelnünk, hogy ezt a hívogatóan szép kötetet cél-

szerű korhatárosként kezelni, és inkább nem engedni azok látókörébe, akik életkoruk miatt még nem barátkozhatnak e nemes nedűvel. Kell bizonyos szellemi érettség ahhoz, hogy az ember helyesen értse a borivásnak, az azt körüllegő hangulatnak, és nem kis részben a bor adta örömeknek a megjelenítését, hiszen az itt sorakozó alkotások jelentős része erről beszél. És a klasszikus ókor népeit a bor hatásának, örömeinek látatásában nem korlátozták az illendőség olyan normái, amelyeket

nálunk csak az utóbbi időkben vált divattá áthágni. Így egynével amúgy igen szép képnek nem csak az üzenete, de egyes motívumai sem valók gyermekek szemének.

A bor, és felmenője, a szőlő története az időben messze visszanyúló, nagyon érdekes darabja az emberiség kultúrtörténetének. Sokat elmondanak itt erről az egyes fejezeteket bevezető, igen tartalmas áttekintések. Az első nőt, akiről tudjuk, hogy egy sumér városállam kormányzója volt, „borárusnő” vagy „a bor asszonya” jelenté-

sű névvel említik, és a Gilgames eposzban is szerepel egy isteni kocsmárosnő. És találunk itt az ókori Közel- és Közép-Keletről jó néhány szőlővel, borral kapcsolatos ábrázolást, jelenetet, valamint ivó- és áldozati edényeket, köztük meglepően szépeket is.

A következő fejezet Egyiptom, ahol a bor sokféleképpen jelen volt az istenek és az emberek között. Sokatmondó képek beszélnek a szőlő műveléséről, a szőlőtaposásról, borpárlat készítéséről, és annak hatásáról is. Utána jön a klasszikus mitológia a görög Dionüszossal és római hasonmásával, Bacchusszal – nem csak az akkoriaknak, hanem a későbbi nagy stílusok művészeinek is kedvelt témái. Kiemelkedő mesterek számos remekének örülhetünk itt.

A Biblia: a bevezető szerint a bort, többé-kevésbé jelentős módon, 443 alkalommal említik benne, és tudjuk, milyen kiemelkedő annak szerepe a rituáléban. A csodás képek sorát itt Dalíé zárja. Utána egy kurta fejezet szól a keresztény ikonográfiáról, egy hosszabb, sokszínű képek sorával a középkorról. Majd jön egy tematikus válogatás a szőlős-boros csendéletekből, és megérkeztünk a XIX-XX. századba.

Osman Péter